

ΣΟΜΑΛΙΑ: ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΛΙΜΟΥ (του Michel Chossudovsky)

Τα τελευταία είκοσι χρόνια, η Σομαλία έχει εμπλακεί σε έναν “εμφύλιο πόλεμο” εν μέσω καταστροφής και της αγροτικής και της αστικής οικονομίας της. Η χώρα σήμερα αντιμετωπίζει την εξάπλωση ενός λιμού. Σύμφωνα με αναφορές, δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι πέθαναν από υποσιτισμό

τους τελευταίους μήνες. Απειλούνται οι ζωές πολλών εκατομμυρίων ανθρώπων. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης χαρακτηρίζουν αδιάφορα την πείνα ως αποτέλεσμα μιας σοβαρής ξηρασίας, χωρίς να εξετάζουν τις βαθύτερες αιτίες. Μια ατμόσφαιρα “ανομίας, πόλεμου συμμοριών και αναρχίας” θεωρείται ως μία από τις κύριες αιτίες πίσω από την πείνα. Αλλά ποιος είναι πίσω από την ανομία και τις ένοπλες συμμορίες;

Η Σομαλία χαρακτηρίζεται ως ένα **“αποτυχημένο κράτος”**, μια χώρα χωρίς κυβέρνηση. Αλλά πώς έγινε ένα “αποτυχημένο κράτος”; Υπάρχουν πάρα πολλές ενδείξεις ξένων επεμβάσεων καθώς και συγκαλυμμένης υποστήριξης των ενόπλων ομάδων. Η στοχοποίηση “αποτυχημένων κρατών” αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Είναι μέρος μιας στρατιωτικής-διπλωματικής ατζέντας. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, κατάσταση λιμού επικρατεί στο νότιο Bakool και στο κάτω Shabelle, περιοχές που εν μέρει ελέγχονται από την Al Shahaab, μια παραστρατιωτική οργάνωση φανατικών ισλαμιστών που συνεργάζεται με την Αλ Κάιντα. Τόσο τα Ηνωμένα Έθνη όσο και η κυβέρνηση Ομπάμα έχουν κατηγορήσει την Al Shahaab για επιβολή “απαγόρευσης ξένων ανθρωπιστικών οργανώσεων στο έδαφός της από το 2009”. Αυτό που οι εκθέσεις δεν αναφέρουν ωστόσο,

είναι ότι το Harakat al-Shabaab al-Mujahideen (HSM) (Αγωνιστικό Κίνημα Νεολαίας) χρηματοδοτείται από τη Σαουδική Αραβία και υποστηρίζεται συγκεκαλυμμένα από δυτικές υπηρεσίες πληροφοριών.

Η υποστήριξη της ισλαμικής πολιτοφυλακής από δυτικές υπηρεσίες πληροφοριών, είναι μέρος μιας ιστορικά ευρύτερης στρατηγικής συγκεκαλυμμένης υποστήριξης οργανώσεων συνδεδεμένων με την Αλ Κάιντα σε έναν αριθμό χωρών, συμπεριλαμβανομένων πιο πρόσφατα, της Λιβύης και τη Συρίας. Το ευρύτερο ερώτημα είναι: Ποιες εξωτερικές δυνάμεις προκάλεσαν την καταστροφή του κράτους της Σομαλίας στις αρχές του 1990;

Η Σομαλία παρέμεινε **αυτάρκης σε τρόφιμα** μέχρι τα τέλη του 1970 παρά τις επαναλαμβανόμενες ξηρασίες. Από τις αρχές του 1980, η εθνική της οικονομία αποσταθεροποιήθηκε και η γεωργία της έχει καταστραφεί. Η διαδικασία της οικονομικής αποδιάρθρωσης άρχισε πριν την έναρξη του εμφυλίου πολέμου το 1991. Το οικονομικό και κοινωνικό χάος που προέκυψε **ως αποτέλεσμα της “οικονομικής Θεραπείας” του ΔΝΤ**, έθεσε τις βάσεις για την έναρξη “εμφυλίου πόλεμου” υπό την αιγίδα των ΗΠΑ. Μια ολόκληρη χώρα με πλούσια ιστορία εμπορίου και οικονομικής ανάπτυξης, μετατράπηκε σε μια “περιοχή”. Κατά πικρή ειρωνεία, αυτή η περιοχή περιλαμβάνει σημαντικό πετρελαϊκό πλούτο. Τέσσερις πετρελαϊκοί κολοσσοί των ΗΠΑ είχαν λάβει ήδη θέση πριν από την έναρξη του εμφυλίου πολέμου το 1991:

Κάτω από την επιφάνεια του δράματος της Σομαλίας, τέσσερις μεγάλες εταιρείες πετρελαίου των ΗΠΑ κάθονται διακριτικά με την **προοπτική αποκλειστικής παραχώρησης προς εξερεύνηση και εκμετάλλευση** δεκάδων εκατομμύριων στρεμμάτων σομαλικής υπαίθρου. Σύμφωνα με τα έγγραφα που ήρθαν στην κατοχή των Times, σχεδόν τα 2/3 της Σομαλίας διατέθηκαν στους αμερικανικούς πετρελαϊκούς γίγαντες των Conoco, Amoco, Chevron και Phillips κατά τα τελευταία έτη πριν ο φιλοαμερικανός πρόεδρος Mohamed Siad Barre ανατραπεί και η χώρα βυθιστεί στο χάος, τον Ιανουάριο του 1991. Επισήμως, οι αξιωματούχοι του State Department επιμένουν ότι η αμερικανική στρατιωτική

αποστολή στη Σομαλία έχει αυστηρά ανθρωπιστικό χαρακτήρα. Εκπρόσωποι της βιομηχανίας πετρελαίου απέρριψαν ως «παραλογισμούς» και «ανοησίες» τους ισχυρισμούς από ειδικούς της ανθρωπιστικής βοήθειας, βετεράνους αναλυτές της Α. Αφρικής και αρκετών εξεχόντων Σομαλών ότι ο Πρόεδρος Μπους (ο πρεσβύτερος), πρώην τεξανός πετρελαιάς, ανέλαβε δράση στη Σομαλία τουλάχιστον εν μέρει, υπό την πίεση των αμερικανικών πετρελαϊκών συμφερόντων.

Αλλά εταιρικά και επιστημονικά έγγραφα αποκάλυψαν ότι οι αμερικανικές εταιρείες έχουν πάρει θέση στοχεύοντας στο πολλά υποσχόμενο σε αποθέματα πετρελαίου υπέδαφος της Σομαλίας όταν η χώρα ειρηνεύσει. Το Υπουργείο Εξωτερικών και αξιωματούχοι του αμερικανικού στρατού αναγνωρίζουν ότι μια από τις εταιρίες πετρελαίου έχει κάνει περισσότερα πράγματα από το απλά να κάθεται και να ελπίζει στην ειρήνευση: Η Conoco Inc, η μόνη μεγάλη πολυεθνική εταιρεία που μπόρεσε να διατηρήσει σε λειτουργία γραφείο στο Μογκαντίσου τη διάρκεια των τελευταίων δύο ετών απόλυτου χάους σε εθνικό επίπεδο, έχει άμεσα εμπλακεί στον ρόλο που διαδραματίζουν οι ΗΠΑ στο πλαίσιο της ειρηνευτικής αποστολής υπό την αιγίδα του ΟΗΕ.

Η Σομαλία ήταν αποικία της Ιταλίας και της Βρετανίας. Το 1969, μια μετα-αποικιακή κυβέρνηση σχηματίστηκε υπό τον Πρόεδρο Mohamed Siad Barre· μεγάλα κοινωνικά προγράμματα στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης υλοποιήθηκαν, αγροτική και αστική υποδομή αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970, σημαντική κοινωνική πρόοδος καθώς και ένα μαζικό πρόγραμμα αλφαριθμητισμού επιτεύχθηκαν.

Οι αρχές του 1980 σηματοδοτούν μια σημαντική καμπή.

Το πρόγραμμα διαρθρωτικής προσαρμογής (SAP) του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, επιβλήθηκε στην υποσαχάρια Αφρική. Οι επανειλημμένοι λιμοί της δεκαετίας του 1980 και του 1990 είναι σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα της “οικονομική θεραπείας” του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Στη Σομαλία, δέκα χρόνια υπό το ΔΝΤ έθεσαν τα θεμέλια για τη μετάβαση της χώρας προς την

οικονομική αποδιάρθρωση και το κοινωνικό χάος. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, μετά από επαναλαμβανόμενα **«μέτρα λιτότητας»** που επιβλήθηκαν με την συναίνεση της Ουάσιγκτον, οι μισθοί στο δημόσιο τομέα είχαν καταρρεύσει στα τρία δολάρια το μήνα.

Το παρακάτω άρθρο δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1993 στην Le Monde

Σομαλία: οι πραγματικές αιτίες της πείνας

Η παρέμβαση του ΔΝΤ στις αρχές του 1980

Η Σομαλία ήταν μια ποιμενική οικονομία βασισμένη στην “ανταλλαγή” μεταξύ νομάδων κτηνοτρόφων και των μικρών γεωργών. Οι νομάδες βοσκοί αντιπροσώπευαν το 50% του πληθυσμού. Στη δεκαετία του 1970, τα προγράμματα επανεγκατάστασης οδήγησαν στην ανάπτυξη ενός σημαντικού τομέα εμπορικής κτηνοτροφίας. Η κτηνοτροφία αντιπροσώπευε το 80% των εσόδων από εξαγωγές μέχρι το 1983. Παρά τις επαναλαμβανόμενες ξηρασίες, η Σομαλία παρέμεινε σχεδόν αυτάρκης σε τρόφιμα μέχρι τη δεκαετία του 1970.

Η παρέμβαση του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας στις αρχές της δεκαετίας του 1980 συνέβαλε στην επιδείνωση της κρίσης της γεωργίας της Σομαλίας. Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις υπονόμισαν την εύθραυστη σχέση ανταλλαγής μεταξύ της «νομαδικής οικονομίας» και της «μη μετακινούμενης οικονομίας»— δηλαδή μεταξύ των νομάδων κτηνοτρόφων και των μικρών αγροτών που χαρακτηρίζονταν από συνδυασμό χρηματικών συναλλαγών και παραδοσιακού αντιπραγματισμού. Ένα πολύ σφιχτό πρόγραμμα λιτότητας επιβλήθηκε από την κυβέρνηση σε μεγάλο βαθμό για να συγκεντρώσει τα κονδύλια που απαιτούνταν για να εξυπηρετήσει το χρέος της Σομαλίας στη Λέσχη του Παρισιού. Στην πραγματικότητα, ένα μεγάλο μέρος του εξωτερικού χρέους ήταν στα χέρια χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ουάσιγκτον. Σύμφωνα με μια έκθεση της αποστολής του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας: **«Το ΔΝΤ, εκ των μεγάλων δικαιούχων αποπληρωμής χρέους της Σομαλίας, αρνείται να συζητήσει την επιμήκυνση του χρέους. (...) Εκ των πραγμάτων, χρηματοδοτεί ένα πρόγραμμα**

προσαρμογής, ο μεγαλύτερος στόχος του οποίου είναι να ξεπληρώσει το ίδιο το ΔΝΤ.»

Προς την καταστροφή της γεωργίας

Το πρόγραμμα διαρθρωτικής προσαρμογής ενισχύει την εξάρτηση της Σομαλίας από τις εισαγωγές δημητριακών. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980, η επισιτιστική βοήθεια δεκαπενταπλασιάζεται, με ποσοστό 31% ετησίως. Σε συνδυασμό με τις αυξημένες εμπορικές εισαγωγές, αυτή η εισροή φτηνών πλεονασμάτων σιταριού και ρυζιού που πωλείται στην εγχώρια αγορά οδήγησε στον εκτοπισμό των τοπικών παραγωγών, καθώς και σε μια σημαντική αλλαγή στα πρότυπα κατανάλωσης τροφίμων σε βάρος των παραδοσιακών καλλιεργειών (καλαμπόκι και το σόργο). Η υποτίμηση του σελινιού Σομαλίας, που επιβάλλεται από το ΔΝΤ τον Ιούνιο του 1981, ακολουθήθηκε από περιοδικές υποτιμήσεις, που οδηγούν σε αυξήσεις στις τιμές των καυσίμων, λιπασμάτων και γεωργικών εφοδίων. Οι επιπτώσεις στους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων ήταν άμεσες ιδίως στην μη αρδευόμενη γεωργία, αλλά και στους τομείς της αρδευόμενης γεωργίας. **Η αστική αγοραστική δύναμη μειώθηκε δραματικά, τα προγράμματα επέκτασης της κυβέρνησης περικόπηκαν, οι υποδομές κατέρρευσαν,** η απελευθέρωση της αγοράς σιτηρών και η εισροή “επισιτιστικής βοήθειας” οδήγησαν στην αποδυνάμωση των αγροτικών κοινοτήτων.

Επίσης, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, **πολλά από τα καλύτερα κομμάτια γεωργικής γης οικειοποιήθηκαν γραφειοκράτες, αξιωματικοί του στρατού και έμποροι με διασυνδέσεις με την κυβέρνηση.** Αντί για την προώθηση της παραγωγής τροφίμων για την εγχώρια αγορά, οι πιστωτές ενθάρρυναν την ανάπτυξη προϊόντων “υψηλής προστιθέμενης αξίας”: φρούτων, λαχανικών, σπόρων ελαίου και βαμβακιού για εξαγωγή, στις καλύτερα αρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις.

Κατάρρευση της Κτηνοτροφίας

Από τις αρχές του 1980, οι τιμές για τα εισαγόμενα κτηνιατρικά

φάρμακα αυξήθηκαν ως αποτέλεσμα της υποτίμησης του νομίσματος. Η Παγκόσμια Τράπεζα ενθάρρυνε την επιβολή τελών για υπηρεσίες κτηνιάτρου στους νομάδες κτηνοτρόφους, συμπεριλαμβανομένου και του εμβολιασμού των ζώων. Μια ιδιωτική αγορά για τα κτηνιατρικά φάρμακα προωθήθηκε. Οι υπηρεσίες που παρέχονταν από το Υπουργείο Κτηνοτροφίας σταδιακά καταργήθηκαν, με τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες του υπουργείου να χρηματοδοτούνται στη βάση αποκλειστικά κάλυψης του κόστους τους. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα: «Οι κτηνιατρικές υπηρεσίες είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας σε όλους τους τομείς, και μπορούν να παρέχονται κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα. ... Επειδή λίγοι ιδιώτες κτηνίατροι θα επιλέξουν να δουλέψουν σε απομακρυσμένες περιοχές, η βελτίωση της φροντίδας των ζώων θα εξαρτηθεί επίσης από “πρακτικούς κτηνιάτρους” που θα πληρώνονται από τις πωλήσεις φαρμάκων.»

Η ιδιωτικοποίηση της υγείας των ζώων συνδυάστηκε με την απουσία ζωοτροφών έκτακτης ανάγκης κατά τη διάρκεια περιόδων ξηρασίας, την εμπορευματοποίηση του νερού και την παραμέληση του, όπως και της διατήρησης των βοσκοτόπων. Τα αποτελέσματα ήταν προβλέψιμα: τα κοπάδια αποδεκατίστηκαν, το ίδιο και οι κτηνοτρόφοι, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 50% του πληθυσμού της χώρας. Ο “κρυφός” στόχος αυτού του προγράμματος ήταν η εξάλειψη των νομάδων κτηνοτρόφων που συμμετέχουν στην παραδοσιακή ανταλλακτική οικονομία. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, «προσαρμογές ως προς το μέγεθος του ζωικού κεφαλαίου είναι, εν πάση περιπτώσει ευεργετικές, επειδή οι νομάδες βοσκοί στην υποσαχάρια Αφρική μπορούν να θεωρηθούν ως αιτία της υποβάθμισης του περιβάλλοντος.»

Η κατάρρευση των κτηνιατρικών υπηρεσιών επίσης εξυπηρετεί έμμεσα τα συμφέροντα των πλούσιων χωρών: Το 1984, οι εξαγωγές βοοειδών της Σομαλίας προς τη Σαουδική Αραβία και τις χώρες του Κόλπου έπεσε κατακόρυφα καθώς οι Σαουδαραβικές εισαγωγές βοδινού κρέατος κατευθύνθηκαν σε προμηθευτές από την Αυστραλία και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η απαγόρευση εισαγωγής ζωικού κεφαλαίου από την Σομαλία που επιβλήθηκε στη Σαουδική Αραβία

δεν ανακλήθηκε, ακόμα και όταν η επιδημία πανώλης στην Σομαλία εξαλείφθηκε.

Η καταστροφή του κράτους

Η αναδιάρθρωση των δημόσιων δαπανών υπό την εποπτεία των οργανισμών του Bretton Woods διαδραμάτισε κρίσιμο ρόλο στην καταστροφή της γεωργίας. Η γεωργική υποδομή κατέρρευσε και οι τρέχουσες δαπάνες στον τομέα της γεωργίας μειώθηκαν κατά περίπου 85% σε σχέση με τα μέσα της δεκαετίας του 1970. Το ΔΝΤ δεν έδινε την δυνατότητα στη σομαλική κυβέρνηση για την κινητοποίηση των εγχώριων πόρων. **Σφιχτοί στόχοι για το έλλειμμα του προϋπολογισμού τέθηκαν.** Επιπλέον, οι χρηματοδότες όλο και περισσότερο παρείχαν “ενίσχυση”, όχι με τη μορφή των εισαγωγών κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, αλλά με τη μορφή “επισιτιστικής βοήθειας”. Η τελευταία με τη σειρά της θα πουλιόταν από την κυβέρνηση στην τοπική αγορά και τα έσοδα από τις πωλήσεις αυτές θα χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν το εγχώριο κόστος των έργων ανάπτυξης. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, η πώληση της επισιτιστικής βοήθειας έγινε η κύρια πηγή εσόδων για το κράτος, **επιτρέποντας έτσι τους χρηματοδότες να αναλάβουν τον έλεγχο του συνόλου της διαδικασίας του προϋπολογισμού.**

Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις χαρακτηρίστηκαν από τη διάλυση της υγείας και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Μέχρι το 1989, οι δαπάνες για την υγεία είχαν μειωθεί κατά 78% σε σχέση με το επίπεδο του 1975. Σύμφωνα με στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας, το ύψος των δαπανών για την εκπαίδευση το 1989 ήταν περίπου 4 δολάρια το έτος/μαθητή α/βαθμίας εκπαίδευσης, από περίπου 82 δολάρια το 1982. Από το 1981 έως το 1989, οι σχολικές εγγραφές μειώθηκαν κατά 41% (παρά τη σημαντική αύξηση του πληθυσμού της σχολικής ηλικίας), βιβλία και υλικά εξαφανίστηκαν από τις σχολικές τάξεις, τα σχολικά κτίρια ρήμαξαν και το 1/4 σχεδόν των δημοτικών σχολείων έκλεισαν. Οι μισθοί των εκπαιδευτικών μειώθηκαν σε αβυσσαλέα επίπεδα.

Το πρόγραμμα ΔΝΤ-Παγκόσμιας Τράπεζας έχει οδηγήσει την

οικονομία της Σομαλίας σε έναν φαύλο κύκλο: Ο αποδεκατισμός των κοπαδιών ώθησε τους νομάδες βοσκούς στην πείνα που με τη σειρά της οπισθοδρόμησε τους παραγωγούς δημητριακών που πωλούσαν ή αντάλλασσαν τα σιτηρά τους με βοοειδή. Το σύνολο του κοινωνικού ιστού της οικονομίας είχε διαλυθεί. Η κατάρρευση εσόδων σε ξένο συνάλλαγμα από τις φθίνουσες εξαγωγές βοοειδών και από τα εμβάσματα (από Σομαλούς εργαζομένων στις χώρες του Κόλπου) επιβάρυναν το ισοζύγιο πληρωμών και τα δημόσια οικονομικά του κράτους και οδήγησαν στην κατάρρευση των οικονομικών και κοινωνικών προγραμμάτων της κυβέρνησης.

Οι μικροί αγρότες εκτοπίστηκαν, ως αποτέλεσμα του ντάμπινγκ των επιδοτούμενων σιτηρών των ΗΠΑ στην εγχώρια αγορά, σε συνδυασμό με την άνοδο στην τιμή των γεωργικών υλικών. Η εξαθλίωση του αστικού πληθυσμού οδήγησε στη συρρίκνωση της κατανάλωσης τροφίμων. Με τη σειρά της, η κρατική στήριξη στις αρδευόμενες εκτάσεις πάγωσε και η παραγωγή στα κρατικά αγροκτήματα μειώθηκε. **Τα τελευταία ήταν υποψήφια να κλείσουν ή να ιδιωτικοποιηθούν υπό την εποπτεία της Παγκόσμιας Τράπεζας.**

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, **οι πραγματικοί μισθοί του δημόσιου τομέα το 1989 είχαν μειωθεί κατά 90% σε σχέση με τα μέσα της δεκαετίας του 1970.** Οι μέσοι μισθοί στο δημόσιο τομέα μειώθηκαν σε 3 δολάρια το μήνα, **με αποτέλεσμα την αναπόφευκτη διάλυση της δημόσιας διοίκησης.** Ένα πρόγραμμα για την αποκατάσταση των μισθών των δημόσιων υπηρεσιών προτάθηκε από την Παγκόσμια Τράπεζα (στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης), **αλλά ο στόχος αυτός επρόκειτο να επιτευχθεί εντός του ίδιου δημοσιονομικού κονδυλίου, με απόλυση του 40% των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα και την εξάλειψη των συμπληρωμάτων επιδομάτων.** Στο πλαίσιο αυτού του σχεδίου, η δημόσια διοίκηση θα είχε μειωθεί σε μόλις 25.000 εργαζόμενους μέχρι το 1995 (σε μια χώρα έξι εκατομμύριων ανθρώπων). Αρκετοί χρηματοδότες έδειξαν έντονο ενδιαφέρον για τη χρηματοδότηση του κόστους που συνδέεται με την περικοπή των δημοσίων υπαλλήλων.

Εν όψει της επικείμενης καταστροφής, δεν έγινε καμία προσπάθεια από τη διεθνή κοινότητα των χρηματοδοτών για την αποκατάσταση της οικονομικής και κοινωνικής υποδομής της χώρας, του επιπέδου της αγοραστικής δύναμης και την ανοικοδόμηση της δημόσιας διοίκησης: Τα μακροπρόθεσμα μέτρα προσαρμογής που σχεδιαστήκαν από τους πιστωτές τον χρόνο πριν από την κατάρρευση της κυβέρνησης του στρατηγού Siyad Barre τον Ιανουάριο του 1991, μιλούσαν για την περαιτέρω συρρίκνωση των δημοσίων δαπανών, την αναδιάρθρωση της Κεντρικής Τράπεζας, την απελευθέρωση των πιστώσεων (που εκμηδένισε ουσιαστικά τον ιδιωτικό τομέα) και την εκκαθάριση και εκποίηση των περισσότερων κρατικών επιχειρήσεων.

Το 1989, οι υποχρεώσεις εξυπηρέτησης του χρέους αντιπροσώπευαν το 194,6% των εσόδων από εξαγωγές. Το δάνειο του ΔΝΤ ακυρώθηκε λόγω των ληξιπρόθεσμων οφειλών της Σομαλίας. Η Παγκόσμια Τράπεζα ενέκρινε ένα δάνειο διαρθρωτικής προσαρμογής 70 εκατ. δολαρίων τον Ιούνιο 1989 που πάγωσε μετά από μερικούς μήνες λόγω των κακών μακρο-οικονομικών επιδόσεων της Σομαλίας. Οι καθυστερήσεις στην εξυπηρέτηση των δανείων έπρεπε να διευθετηθούν πριν από τη χορήγηση νέων δανείων και την διαπραγματεύση για την αναδιάρθρωση του χρέους. Η Σομαλία ήταν μπλεγμένη στο ζουρλομανδύα της εξυπηρέτησης του χρέους και της διαρθρωτικής προσαρμογής.

Λιμοί στην υποσαχάρια Αφρική: Τα διδάγματα από τη Σομαλία

Η εμπειρία της Σομαλίας δείχνει πώς μια χώρα μπορεί να πληγεί από την ταυτόχρονη εφαρμογή της επισιτιστικής “βοήθειας” και μακρο-οικονομικής πολιτικής. Υπάρχουν πολλές Σομαλίες στον αναπτυσσόμενο κόσμο και η δέσμη μεταρρυθμιστικών μέτρων που εφαρμόζονται στη Σομαλία είναι παρόμοια με αυτή που εφαρμόζεται σε περισσότερες από 100 αναπτυσσόμενες χώρες. Αλλά υπάρχει και μια άλλη σημαντική διάσταση: η Σομαλία είναι μια οικονομία νομάδων κτηνοτρόφων και σε όλη την Αφρική τόσο οι νομάδες όσο και οι έμπορες κτηνοτρόφοι καταστρέφονται από τα προγράμματα ΔΝΤ-Παγκόσμιας Τράπεζας με τον ίδιο τρόπο όπως και στη Σομαλία. Στο πλαίσιο αυτό, η επιδότηση του βοδινού κρέατος

και γαλακτοκομικών προϊόντων που εισάγονται (αφορολόγητα) από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχει οδηγήσει στην κατάρρευση της ποιμενικής οικονομίας της Αφρικής. Οι ευρωπαϊκές εισαγωγές βοδινού κρέατος στη Δυτική Αφρική έχουν αυξηθεί 7 φορές από το 1984: **Τα χαμηλής ποιότητας βοδινά κρέατα της ΕΕ πωλούνται στη μισή τιμή του κρέατος που παράγεται στην περιοχή.** Οι αγρότες του Σαχέλ διαπιστώνουν ότι κανείς δεν είναι διατεθειμένος να αγοράσει τα κοπάδια τους.

Η εμπειρία της Σομαλίας δείχνει ότι η πείνα στα τέλη του 20ου αιώνα δεν είναι συνέπεια της έλλειψης τροφίμων. Αντίθετα, οι λιμοί προκαλούνται ως αποτέλεσμα της σε παγκόσμιο επίπεδο υπερπροσφοράς σιτηρών. Από τη δεκαετία του 1980, η αγορά των δημητριακών έχει ελευθερωθεί υπό την εποπτεία της Παγκόσμιας Τράπεζας και τα πλεονάσματα δημητριακών των ΗΠΑ χρησιμοποιούνται συστηματικά, όπως στην περίπτωση της Σομαλίας για να καταστρέψουν την αγροτιά και να αποσταθεροποιήσουν τις εθνικές γεωργίες. Οι τελευταίες γίνονται, υπό αυτές τις συνθήκες, πολύ πιο ευάλωτες στις ιδιαιτερότητες της ξηρασίας και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

Σε όλη την ήπειρο, το μοτίβο της “προσαρμογής” της γεωργίας υπό την επιμέλεια των θεσμικών οργάνων του Bretton Woods, έχει σαφώς στραφεί προς την καταστροφή της επισιτιστικής ασφάλειας. Η εξάρτηση από την παγκόσμια αγορά έχει ενισχυθεί, η “επισιτιστική βοήθεια” προς την υποσαχάρια Αφρική αυξήθηκε κατά περισσότερο από 7 φορές από το 1974 και οι εμπορικές εισαγωγές σιτηρών υπερδιπλασιάστηκαν. Οι εισαγωγές σιτηρών στην υποσαχάρια Αφρική αυξήθηκαν από 3.720.000 τόνους το 1974 με 8.470.000 τόνους το 1993. Η επισιτιστική βοήθεια αυξήθηκε από 910.000 τόνους το 1974 στους 6.640.000 τόνους το 1993.

Η “Επισιτιστική βοήθεια”, ωστόσο, δεν προορίζεται πλέον για την ξηρασία που έπληξε τις χώρες της ζώνης Σαχέλ. Επίσης διοχετεύεται σε χώρες που ήταν, μέχρι πρόσφατα, λιγότερο ή περισσότερο αυτάρκειες σε τρόφιμα. Η Ζιμπάμπουε (κάποτε θεωρούνταν το καλάθι ψωμιού της Νότιας Αφρικής) έχει πληγεί σοβαρά από την πείνα και την ξηρασία που σάρωσε την Νότια

Αφρική το 1992. Η χώρα γνώρισε μια πτώση της τάξης του 90% στην καλλιέργεια αραβοσίτου της, που βρίσκεται σε μεγάλο βαθμό σε λιγότερο παραγωγικά εδάφη. Ωστόσο, κατά ειρωνεία της τύχης, στην ακμή της ξηρασίας, ο προς εξαγωγή καπνός (που υποστηρίζεται από την μοτέρ άρδευσης, πιστώσεις, έρευνα, κλπ) κατέγραψε εκτίναξη συγκομιδής. **Ενώ «ο λιμός αναγκάζει τον πληθυσμό να τρώει τερμίτες», ένα μεγάλο μέρος των εσόδων από τις εξαγωγές καπνού της Ζιμπάμπουε χρησιμοποιήθηκε για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού χρέους.**

Στο πλαίσιο του προγράμματος διαρθρωτικής προσαρμογής, οι αγρότες έχουν εγκαταλείψει όλο και περισσότερο τις παραδοσιακές καλλιέργειες τροφίμων. Στο Μαλάουι, το οποίο κάποτε ήταν καθαρός εξαγωγέας τροφίμων, η παραγωγή αραβοσίτου μειώθηκε κατά 40% το 1992, ενώ η παραγωγή καπνού, διπλασιάστηκε μεταξύ του 1986 και του 1993. Εκατόν πενήντα χιλιάδες από τα καλύτερα εκτάρια γης διατέθηκαν για τον καπνό. Καθ' όλη τη δεκαετία του 1980, αυστηρά μέτρα λιτότητας επιβλήθηκαν στις αφρικανικές κυβερνήσεις και οι δαπάνες για την αγροτική ανάπτυξη περιορίστηκαν δραστικά, οδηγώντας στην κατάρρευση της γεωργικής υποδομής. Στο πλαίσιο του προγράμματος της Παγκόσμιας Τράπεζας, το νερό έμελε να γίνει εμπόρευμα και να πωλείται στους φτωχούς αγρότες στη βάση κάλυψης του κόστους. Λόγω της έλλειψης κεφαλαίων, το κράτος αναγκάστηκε να αποχωρήσει από τη διαχείριση και διατήρηση των υδάτινων πόρων. Σημεία άντλησης νερού και γεωτρήσεις στέρεψαν εξαιτίας της έλλειψης συντήρησης ή ιδιωτικοποιήθηκαν από τους τοπικούς εμπόρους και τους πλούσιους αγρότες. Στις ημι-άνυδρες περιοχές, αυτή η εμπορευματοποίηση του νερού και της άρδευσης οδηγεί στην κατάρρευση της ασφάλειας των τροφίμων και στον λιμό.

Τελικά Συμπεράσματα

Ενώ οι εξωτερικές κλιματικές μεταβλητές παίζουν ρόλο στην εκδήλωση ενός λιμού και αυξάνουν τις κοινωνικές επιπτώσεις της ξηρασίας, οι λιμοί στην εποχή της παγκοσμιοποίησης είναι τεχνητοί. Δεν είναι συνέπεια της έλλειψης τροφίμων, αλλά είναι

η νέα δομή της παγκόσμιας υπερπροσφοράς που υπονομεύει την ασφάλεια των τροφίμων και καταστρέφει τη γεωργία σε εθνικό επίπεδο. Αυστηρά ρυθμιζόμενη και ελεγχόμενη από διεθνείς αγροτικές επιχειρήσεις, αυτή η υπερπροσφορά είναι τελικά ευνοϊκή για τη στασιμότητα της παραγωγής και της κατανάλωσης των βασικών ειδών διατροφής και την εξαθλίωση των αγροτών σε όλο τον κόσμο. Επιπλέον, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, τα προγράμματα διαρθρωτικής προσαρμογής του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, έχουν άμεση σχέση με τη διαδικασία της εμφάνισης λιμού διότι υπονομεύουν συστηματικά όλες τις κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας, είτε αστικής είτε αγροτικής, που δεν εξυπηρετούν άμεσα τα συμφέροντα του παγκόσμιου συστήματος της αγοράς.

Πηγή/φωτό: <http://wp.me/p1pa1c-bKc> // ΠαραλληλοΓράφος //

Μεταφράζει από το globalresearch.ca ο *Back Door Man*

(Ο τονισμός σημείων του άρθρου είναι δικός μου, Back Door Man, στην προσπάθεια ανάδειξης των κοινών στρατηγικών και στόχων του κεφαλαίου και των τσιρακιών του, είτε πρόκειται για την «τριτοκοσμική» Σομαλία είτε πρόκειται για την «πολιτισμένη» Ελλάδα-για όσους τρέφουν ακόμα αυταπάτες ότι τα «προγράμματα διαρθρωτικών αλλαγών» είναι για την «σωτηρία της πατρίδος»)